

УДК 37.015.31:172.15

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

STRATEGIC ORIENTARIES OF PATRIOTIC EDUCATION OF
KURSANTSK-STUDENTAL YOUTH IN UKRAINE

ГРИГОРЕНКО А.С.*

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Встановлено, що в основу системи національно-патріотичного виховання молоді має бути покладено ідеї зміцнення української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства. Принципи патріотичного виховання є однією з невід'ємних форм вираження духовно-моральних та ідейних вимог служіння Батьківщині в сучасному українському суспільстві. Заклади вищої освіти України, володіючи величезним потенціалом у формуванні патріотизму майбутніх фахівців, мають стати для молоді осередком становлення громадянина-патріота України. Патріотичне виховання молоді – це процес комплексного впливу на свідомість, почуття, волю особистості з метою розвитку у неї різнобічних соціально-моральних, естетичних, суспільно-культурних цінностей.

Ключові слова: *патріотичне виховання, цінності, духовність, моральні якості, громадянська зрілість, соціальна активність.*

It was established that the basis of the system of national-patriotic education of young people should be the idea of strengthening the Ukrainian statehood as a consolidating factor in the development of society. Principles of patriotic education are one of the inalienable forms of expression of the spiritual, moral and ideological requirements of serving the Motherland in modern Ukrainian society. Institutions of higher education in Ukraine, possessing enormous potential in shaping the patriotism of future specialists, should become the center for the youth of becoming a citizen-patriot of Ukraine. Patriotic education of youth is a process of complex influence on the consciousness, feeling and will of the individual in order to develop its versatile socio-moral, aesthetic, socio-cultural values.

Key words: *patriotic upbringing, values, spirituality, moral qualities, civic maturity, social activity.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розбудова України, як суверенної демократичної держави ставить перед її народом надзвичайно важливе і невідкладне завдання – виховання справжнього громадянина, патріота рідної землі. Актуальність цього питання пов'язана: по-перше, з соціальними, морально-духовними проблемами, які турбують суспільство: зниження рівня моралі, агресивність молоді, наркоманія та інші загрози, що призводять до деградації особистості та її антисуспільної поведінки. По-друге, з метою протистояння цим негативним явищам у суспільстві повинна сформуватись та протилежна сила, яка своєю ідейністю, духовністю і патріотизмом здатна не тільки протистояти негативним процесам у поведінці та психології окремих прошарків суспільства, але своєю діяльністю і поведінкою зберегти морально-патріотичний фонд української нації – нову генерацію, яка навчається у закладах вищої освіти, серед яких чільне місце посідають курсанти і студенти. Значна кількість студентів неповною мірою усвідомлюють відповідальність за долю держави, своєї приналежності до українського народу, байдуже ставляться до національних багатств, культури та мистецтва, поверхнево знають історію рідного краю тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначену проблематику в своїх наукових працях досліджували такі вчені як: І. Д. Бех, І. П. Білоцерківець, В. Вербицький, З. М. Діхтяренко, А. Дмитрієв, М. Д. Зубалій, В. В. Івашковський, К. Лемківський, А. Ю. Мальцев, О. І. Остапенко, М. В. Савчин, М. В. Тимчик, К. І. Чорна, Л. В. Чупрій, Ф. Шандор, Б. Б. Шаповалов та багато інших.

Формулювання цілей статті. Основними завданнями статті є оцінка сучасного стану та окреслення перспективних напрямків патріотичного виховання молоді в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В основу системи національно-патріотичного виховання молоді має бути покладено ідеї зміцнення української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства. Важливим фактором виховання курсантської та студентської молоді в Україні має стати промовисте свідчення жертвовності заради безумовного дотримання прав людини та поваги до людської гідності, обстоювання загальнонаціональних інтересів відмовою від особистого заради досягнення спільної мети [2].

Так, у розвитку і зміцненні духовного, національного потенціалу майбутніх правоохоронців важливу роль відіграє патріотичне виховання, спрямоване на формування у них високої національної самосвідомості, любові до рідної землі, готовності стояти на захисті прав, свободи громадян, вести непримиренну боротьбу зі злочинністю [7].

Принципи патріотичного виховання є однією з невід'ємних форм вираження духовно-моральних та ідейних вимог служіння Батьківщині в сучасному українському суспільстві. Вони виражають основні базові ідеї, що стосуються сутності забезпечення єдності інтересів людини, колективу, характеру взаємовідносин між людьми в суспільстві та державі, визначають загальний напрям діяльності людини і лежать в основі конкретних норм поведінки. В цьому відношенні вони слугують критеріями моральності, культури, патріотизму та громадянськості. Можна визначити наступні принципи патріотичного виховання курсантської та студентської молоді в Україні [1]:

1) принцип системного та організованого підходу, що передбачає постійну, цілеспрямовану, скоординовану роботу всіх державних і громадських структур з патріотичного виховання молоді в Україні;

2) принцип соціальної відповідності, що передбачає потребу в узгодженні змісту патріотичного виховання з наявною соціальною ситуацією в країні;

3) принцип спадковості поколінь, що заснований на використанні соціально-цінного досвіду минулих поколінь та гордості за своїх предків, національних традицій в побуті і внутрішньо-сімейних відносинах;

4) принцип полікультурності, що полягає в спроможності сприймати українську культуру як складову загальнолюдської культури;

5) принцип врахування регіональних умов, що означає пропаганду ідей і цінностей не лише загальноукраїнського патріотизму, але і місцевого чи регіонального, що характеризується прихильністю, любов'ю до рідного краю, міста, вулиці, колективу тощо;

6) принцип адресного підходу у формуванні патріотизму, що передбачає використання особливих форм і методів патріотичної роботи з урахуванням специфіки умов навчання, вікових, соціальних та інших чинників.

Так, патріотичне виховання курсантської та студентської молоді передбачає безумовне врахування принципів демократизму, верховенства права, толерантності, гуманізму. У цьому аспекті значні інтелектуально-духовні можливості студентів та курсантів розвивають соціально-гуманітарні дисципліни. Адже саме в молодому віці прищеплюються моральні цінності та ідеали, формується національна свідомість і самосвідомість, вибудовується готовність до виконання громадянського та конституційного обов'язку із захисту національних інтересів [7].

Заклади вищої освіти України володіють величезним потенціалом саме у формуванні патріотизму майбутніх фахівців. Патріотизм виявляється, насамперед, в емоційному піднесеному ставленні до Батьківщини і виступає як найважливіша складова духовного багатства суспільства. Справжній патріотизм завжди поєднує духовність, громадянську зрілість і соціальну активність суспільства, є дієвою рупійною силою і реалізується в його діяльності на користь Вітчизни.

У сучасних умовах розвитку сфери освіти навчальний заклад будь якого рівня має стати для молоді осередком становлення громадянина-патріота України, готового самовіддано розбудувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єднанню українського народу та встановленню громадянського миру й злагоди у суспільстві [10].

Вказаний напрямок виховної діяльності, перш за все, повинен бути спрямований на формування у вихованців патріотичного відношення до своєї країни, національної самосвідомості й гідності, дбайливого ставлення до рідної мови, культури, традицій, а також відповідальності за природу рідної країни і усвідомлення потреби зробити особистий внесок у долю батьківщини. При цьому, в основу системи національно-патріотичного виховання має бути покладено визнання пріоритету прав людини, зміцнення української державності, формування патріотизму у середовищі молоді. Як слушно наголошується на сторінках педагогічної літератури, державний патріотизм ґрунтується на остаточній меті нації: побудові власної держави, державному самовизначенні, державницькому світогляді та державницькому почутті; це вищий патріотизм, який базується на державній ідеології та пов'язаний з почуттям громадянськості [4].

Висновки. Таким чином, патріотичне виховання курсантської та студентської молоді – це процес цілеспрямованого, систематичного та організованого педагогічного впливу на свідомість, почуття, волю та загалом на молоду особу з метою розвитку у неї різнобічної емоційно-чуттєвої сфери, соціально-моральних, естетичних, суспільно-культурних цінностей, розвитку громадянина як високоморальної особистості.

Література.

1. **Вербицький В.** Патріотичне виховання молоді в освітньому просторі – вимога сьогодення / **В. Вербицький** // Педагогічна майстерність академіка Івана Зязюна : [збірник наукових праць] / Редкол.: **Н. Г. Ничкало, О. М. Боровік, С. У. Гончаренко** [та ін.]. – Київ : Богданова А.М., 2013. – С. 365-372.
2. **Дмитрієв А.** Український патріотизм [Електронний ресурс] / **А. Дмитрієв.** – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.uahttp://narodna.pravda.com.ua/politics/4896d5729a64a>.
3. **Зубалій М. Д.** Форми військово-патріотичного виховання допризовної молоді / **М. Д. Зубалій.** – К., 2010. – 272 с.
4. Концепція національно-патріотичного виховання молоді [Дод. 2 до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641] // Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України : єдине офіц. вид. М-ва освіти і науки України. – 2015. – № 8. – С. 87-95.
5. **Лемківський К.** Роль традицій у національно-патріотичному вихованні курсантсько-студентської молоді / **К. Левківський, В. Ряшко** // Вища школа. – 2011. – № 11. – С. 15-28.
6. **Мальцев А. Ю.** Використання козацьких традицій у патріотичному вихованні майбутніх офіцерів-прикордонників / **А. Ю. Мальцев** // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні та психологічні науки / [гол. ред. В. В. Райко]. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2013. – № 3 (68). – С. 140-148.
7. Методика військово-патріотичного виховання учнів у позакласній роботі : посібник / Уклад.: **М. Д. Зубалій, В. В. Івашковський, О. І. Остапенко, М. В. Тимчик, Б. Б. Шаповалов, З. М. Діхтяренко, І. П. Білоцерківець.** – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2016. – 225 с.
8. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / **І. Д. Бех, К. І. Чорна.** – К., 2014. – 29 с.
9. **Савчин М. В.** Духовний потенціал людини (навчальне видання): [монографія] / **М. В. Савчин.** – [Вид. 2-ге, пер., доп.]. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. – 508 с.
10. **Чупрій А. В.** Патріотичне виховання молоді в контексті забезпечення гуманітарної безпеки держави / **А. В. Чупрій** // Стратегічні пріоритети (Національний інститут стратегічних досліджень). – № 2 (19). – 2011. – С. 67-72.
11. **Шандор Ф.** Основні етапи становлення національної свідомості / **Ф. Шандор** // Вища освіта України. – 2011. – № 4. – С. 17-21.

